

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка**

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра дошкільної і початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

інституту педагогіки і психології

Навчально-наукового

Світлана КОНДРАТЮК

28 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

галузь знань А Освіта

спеціальність А2 Дошкільна освіта

освітня програма Дошкільна освіта

Мова навчання *українська*

Погоджено науково-методичною
комісією ННПП

28 серпня 2025 р.

Голова

Юлія БОНДАРЕНКО, доктор
педагогічних наук, професор

Суми – 2025

Розробники:

Наталія Павлущенко, канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної і початкової освіти

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Наталія ПАВЛУЩЕНКО

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 5	Бакалавр	Обов’язкова		
		Рік підготовки:		
		1-й	1-й	
		Семестр		
1-й		1-й		
Лекції				
24 год.		6 год.		
Практичні				
28 год.		4 год.		
Самостійна робота				
94 год.		138 год.		
Консультації:				
4 год.		2 год.		
Вид контролю: іспит				
Загальна кількість годин – 150				

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Розкрити студентам найважливіші закономірності й історію розвитку літератури для дітей, спираючись на твори української й зарубіжної дитячої літератури; звернути увагу на критерії вибору творів для дитячої аудиторії; підкреслити важливість творів на історичну тематику, тему національно-патріотичного спрямування та відродження України, взаємоповаги та взаєморозуміння, тему природи.

2. Передумови для вивчення дисципліни:
шкільні курси Української та зарубіжної літератури, Історії України.

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН-3	Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.
ПРН-4	Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.
ПРН-5	Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.
ПРН-16	Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.
ПРН-17	Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми раннього та дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.
ПРН-18	Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
ПРН-24	Вивчати й досліджувати особливості природи і культури Слобожанського краю, виховувати любов і повагу до нього у дітей раннього і дошкільного віку.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки; рецензує відповіді інших студентів; творчо виконує самостійну роботу; активно знаходить додаткову інформацію і використовує її для поставлених завдань; вільно користується новітніми інформаційними технологіями.
82-89	Студент вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань; застосовує знання на практиці; творчо виконує практичні завдання і самостійну роботу; має стійкі навички виконання завдань; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдань й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно володіє новими інформаційними технологіями.
74-81	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає певні огріхи у формулюванні висновків; активно виконує самостійну роботу; володіє новими інформаційними технологіями.
64-73	Студент за зразком самостійно виконує практичні завдання; має нестійкі елементарні навички виконання завдань.
60-63	Студент володіє навчальним матеріалом фрагментарно, поверхово; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу; має нестійкі навички виконання завдань; знає основні поняття навчального матеріалу.
35-59	Студент фрагментарно володіє навчальним матеріалом.
1-34	Студент не володіє навчальним матеріалом, виконує лише елементи завдань.

Розподіл балів для іспиту

Поточний контроль								Разом	Сума	Підсум. (екз.)	Заг. сум а
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2			РОЗДІЛ 3					
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 3.1	Т 3.2	63	75	25	100
Поточний контроль											
7	7	7	7	7	7	7	14				
Контроль самостійної роботи								12			
1	1	2	1	1	2	1	3				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: усні та письмові відповіді, зв'язні розповіді студентів з теоретичних питань, практичних завдань, продемонстровані на практичних заняттях і самостійно виконані роботи; поточне тестування; реферати; доповіді; презентації результатів виконаних завдань та досліджень, письмовий іспит.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА»

Тема 1.1. Наука про дитячу літературу. Періодизація становлення і розвитку дитячої літератури. Дитяча література як навчальна дисципліна. Значення дитячої книги в житті маленького читача. Лубочна література часів XVII – XIX століття. Дитяча література як невід’ємна частина всієї української літератури. Психолого-педагогічний аспект літератури для дітей. Соціально-віковий аспект літератури для дітей

Тема 1.2. Історія розвитку та становлення дитячої літератури. Характеристика періодів становлення давньої української літератури. Зародження і формування української дитячої літератури (XI ст.). Специфічні особливості літератури XVI-XVII століть. Література XVIII століття. Морально-етичні ідеали Біблії. Історія Русі в «Повісті минулих літ» та Галицько-Волинському літописі. Поетичні твори Лазаря Барановича для дітей.

Тема 1.3. Українська усна народна творчість для дітей. Поняття про усне народне мистецтво. Теорія походження малих жанрів в дитячій літературі. Специфіка малих жанрів в усній народнопоетичній творчості. Прислів’я, приказки та притчі як зразки фольклорної прози. Фольклор як важливе джерело дитячої літератури. Українські легенди, перекази, міфи, небилиці. Особливості дитячого фольклору XX століття.

РОЗДІЛ 2. УКРАЇНЬСКА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Тема 2.1. Українська дитяча література XIX століття. Творчий доробок Леоніда Глібова в українську дитячу літературу. Зв’язок творчості Михайла Коцюбинського для дітей з його педагогічним досвідом. Значення творчості Івана Франка для розвитку української дитячої літератури. Іван Франко і українська народна творчість. Робота Л. Глібова у галицьких журналах «Дзвінок» і «Зоря». Природа і людина у творчості М. Коцюбинського. Політична, журналістська та публіцистична діяльність Івана Франка.

Тема 2.2. Дитяча література XIX – початку XX століть. Творча діяльність Олени Пчілки для дітей. Письменницька діяльність та педагогічна спадщина Степана Васильченка. Селянська тема у творчості Степана Васильченка. Творчий доробок для дітей Марійки Підгірянки. Національні і соціальні мотиви у творчості Олени Пчілки. Твори Степана Васильченка про життя бідняцьких дітей. Фольклорні мотиви у творчості Марійки Підгірянки.

Тема 2.3. Українська дитяча література XX століття. Творчі доробки для дітей Павла Тичини. Поетична творчість Максима Рильського в дитячому читанні. Жанрове багатство творів для дітей Наталі Забіли. Творчість Оксани Іваненко для дітей. «Сонячні кларнети» – неперевершене поєднання музики і слова у творчості Павла Тичини. Різноманітність тем і

жанрів у творчості для дітей Наталі Забіли. Збірка «Лісові казки» Оксани Іваненко.

РОЗДІЛ 3. ЗАРУБІЖНА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Тема 3.1. Жанрово-тематичне багатство зарубіжної дитячої літератури. Класика французької літератури в дитячому читанні. Німецька література для дітей. Дитяча література Великої Британії.

Тема 3.2. Творчість зарубіжних авторів для дитячого читання. Зарубіжна дитяча література XVII-XIX століть. Жанрово-тематичне багатство зарубіжної дитячої літератури. Особливості казок Г. Х.Андерсена. Лінгвістика у творчому житті братів Грімм.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	У тому числі				Усього	У тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост. робота		Лекції	Практ.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА»										
Тема 1.1. Наука про дитячу літературу.	18	2	2	2	12		2	2		18
Тема 1.2. Історія розвитку та становлення дитячої літератури.	18	4	2		12				2	18
Тема 1.3. Українська усна народна творчість для дітей.	22	6	4		12					17
РОЗДІЛ 2. УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА										
Тема 2.1. Українська дитяча література ХІХ століття.	20	2	6		12		2			17
Тема 2.2. Дитяча література ХІХ – початку ХХ століть.	22	4	6		12					17
Тема 2.3. Українська дитяча література ХХ століття.	18	2	4		12					17
РОЗДІЛ 3. ЗАРУБІЖНА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА										
Тема 3.1. Жанрово-тематичне багатство зарубіжної дитячої літератури.	15	2	2		11		2	2		17
Тема 3.2. Творчість зарубіжних авторів для дитячого читання.	17	2	2	2	11					17
Усього годин	150	24	28	4	94	150	6	4	2	138

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Наука про дитячу літературу.	2	2
2	Історія розвитку та становлення дитячої літератури.	2	
3	Українська усна народна творчість для дітей.	4	
4	Українська дитяча література ХІХ століття.	6	
5	Дитяча література ХІХ – початку ХХ століть.	6	
6	Українська дитяча література ХХ століття.	4	
7	Жанрово-тематичне багатство зарубіжної дитячої літератури.	2	2
8	Творчість зарубіжних авторів для дитячого читання.	2	
Разом		28	4

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Богданець-Білокаленко Н. Українська дитяча література. Навч. посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2009.
2. Богданець-Білокаленко Н.І. Дитяча література. Біографії українських письменників II половини ХІХ – початку ХХІ століття. Навч.посібник К., 2012.
3. Богданець-Білокаленко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч.посібник для роботи з дітьми у дошкільн.навч.закладах. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012.
4. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія / упоряд.: А. І. Мовчун та ін. К.: Арій, 2011.
5. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва: підручник. К. : Академія, 2016.
6. Рідне слово. Хрестоматія дитячої літератури. У 2-х книгах / Упоряд. А. Мовчун, З. Варавкіна. К.: Арій, 2007.
7. Рідне слово. Хрестоматія дитячої літератури. У 2-х книгах. /Упоряд. А.Мовчун, З.Варавкіна. К.: Арій, 2007
8. Українська дитяча література : наук.-допоміж. бібліогр. покажч. 2013 р. Вип. 3 / Нац. б-ка України для дітей ; авт.-уклад. Н. В. Загайна. К., 2013.
9. Українська дитяча література : Хрестоматія / Вступна ст. та упор. Л. П. Козачок. 2-ге вид. стер. К. : Вища школа, 2006.
10. Українська література для дітей: хрестоматія / упоряд. А. І. Мовчун та ін. К. : Арій, 2011.

Додаткові:

1. Богданець-Білокаленко Н. І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посібник для роботи з дітьми у дошкільн. навч. закладах. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012.
2. Дитяча література. Хрестоматія. Маловідомі твори українських письменників II половини XIX – першої половини XX століття. Навчальний посібник / Упорядник Н.І.Богданець-Білокаленко. К. : Видавничий Дім «Слово», 2006.
3. Зарубіжна література: Навчальний посібник-хрестоматія / упоряд. Л. В. Давидюк, О. Ф. Задорожня. К.: Ленизд. ,2003.
4. Качак Т. Б., Круль Л. М. Зарубіжна дитяча література: підручник для студентів вищих навчальних., К. : Академвидав, 2014.
5. Кіліченко Л. Н. Українська дитяча література. Навч. Посібник. К.:Вища школа, 1988.
6. Кодлюк Я., Одинцова Г. Розповіді про письменників: посібник для вчителя. Тернопіль, 2006.
7. Світова література: хрестоматія / упоряд.: А. І. Мовчун та ін. К.: Арій, 2006.
8. Терпелюк С. І. Дитяча література: робоча навчальна програма та методичні рекомендації з курсу / С. І. Терпелюк. Луцьк : Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2012.
9. Українська дитяча література. Хрестоматія. /Упоряд. Л.Козачок. К.: Вища школа 2002.
10. Філатова О. С., Казанжи О. В.Українська література 20-30-х років XX століття: основні тенденції розвитку й естетична стратегія: навчальний посібник. Миколаїв: Іліон. 2013.